

ECBΩ

leren door onderzoek

Van taaleis naar onderwijspraktijk

De bruikbaarheid van de nieuwe taaleisen in het mbo

Marlies Elderenbosch

Mbo Taalacademie, 18 september 2026

- Leesvaardigheid in het mbo
- E-wise Laaggeletterdheid in het mbo
- Expertgroep nieuwe taaleisen in het mbo
- Gecijferdheid als basisvaardigheid
- Begeleiding taalexperts m.b.t. taalvakduo's
- Beleidsevaluatie Tel mee met Taal 2020-2024

Marlies Elderenbosch

Adviseur en onderzoeker
basisvaardigheden mbo, Ilo

Het komende (half) uur

- Wat vooraf ging
- Van taaleis op papier naar onderwijspraktijk
- Hoe nu verder?

Wat vooraf ging

- Zorgen over de taalvaardigheid van kinderen, jongeren en volwassenen
- *"Het is onduidelijk of de invoering van de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen hebben geleid tot betere prestaties op het gebied van taal en rekenen."* (Van den Broek, 2022).
- Wat zijn mogelijke vervolgstappen?

Huidige situatie – greep uit ervaren knelpunten

"Referentiekader sluit onvoldoende aan bij mbo-doelgroep"

"Referentiekader sluit onvoldoende aan bij mbo-niveaus"

"Verkokering van vaardigheden"

"Onderwijs en examinering in niet-functionele contexten"

"Diverse knelpunten met examinering"

Opdracht expertgroep

Opdracht:

- Advies over en zover mogelijke uitwerking van nieuwe taaleisen
- Advies over passende en haalbare examinering van taal in het mbo

Uitgangspunten

Orderformulier

DATUM 7-2-2020	ORDERNUMMER 20-0893	RETOUR KLANT? JA NEE

KLANTGEGEVENS	
NAAM Johan de Boer	VERZENDADRES Grotedwarsstraat 95-II
BEDRIJF De Boer Infrastructuur B.V.	1014 KL Amsterdam
TEL. 012 - 3456789	VERZENDADATUM 18-2-2020
EMAIL johan@deboerinfra.nl	TRACKING NR. 3STCKG2167690
VERZENDMETHODE Post NL	

ART.NR.	OMSCHRIJVING	AANTAL	PRIJS	KORTING	TOTAAL PRIJS
1234	Stelling KD-200	2	99,00	20%	158,40
4568	Klein materiaal	3	18,50		55,50
2012	Koppelstukken	16	2,80		44,80
		240	0,35		84,00

INSCHRIJFFORMULIER HATHA YOGA

De formulier uitprinten, invullen en ondertekend sturen of mailen naar
Yogaschool Andijk
Yvonne Jelles
Dijkweg 194-195
1819 JA Andijk
info@yoga-andijk.nl

Voornaam: ..... Achternaam: .....
Adres: ..... Postcode en plaats: .....
Telefoon: ..... E-mail: .....
Geboortedatum en plaats: .....
Beroep en hobby's: .....
Motivatie: .....
Eerder gevolgd Yoga cursus(sen): .....
Lichamelijke klachten en/of geestelijke klachten relevant voor de Yoga: .....

Ik geef me op voor de Hatha Yoga Cursus.
Het bedrag voor de cursus kan worden overgemaakt op:
IBAN NL22ING 0000 6984594 ten name van Yvonne Jelles.
Na aanmelding krijg je bericht of plaatsing mogelijk is in de groep.
Met het ondertekenen van dit inschrijfformulier verbind je je met de algemene voorwaarden van de Yogaschool Andijk (zie voor de algemene voorwaarden de webpagina).
Handtekening: ..... Datum: .....
Yogaschool Andijk Yvonne Jelles www.yoga-andijk.nl info@yoga-andijk.nl 0226-314052

Klachtenformulier voor de patiënt

graag helemaal invullen

Uw gegevens (degene die de klacht indient)

Naam: ..... MV
Adres: .....
Postcode + woonplaats: .....
Telefoonnummer: .....

nde van de patiënt zijn)

Uitgangspunten: elementen van taalvaardig functioneren

Context

Studie/verder leren
Werksituaties
Privé

Hogere-ordevaardigheden

Hanteren van situatie
Analyseren van situatie
Informatie interpreteren
Redeneren
Kritisch denken

Kennis en vaardigheden

Lezen
Schrijven
Luisteren
Spreken

Houding

Zelfvertrouwen
Zelfeffectiviteit
Motivatie
Positief zelfbeeld
Flexibel
Taalbewustzijn
Taal durven gebruiken
Zelfverzekerdheid

Uitgangspunten nieuwe taaleisen mbo

Functioneel & meertalig

Gedeelde verantwoordelijkheid

Op basis van bestaande kaders

Per mbo-niveau, inclusief in- en doorstroom, verbinding mbo-2

Gericht ontwikkelen, observeerbaar gedrag

Examinering die recht doet aan de individuele student

Lezen, luisteren, spreken en schrijven

- Begrijpen
- Interpreteren en benutten
- Evalueren
- Reflecteren

- Niveauverschillen zitten in:
  - Concreetheid
  - Bekendheid
  - Herkenbaarheid
  - Zelfstandigheid
  - Communicatie

Van papier naar praktijk: bruikbaarheidstoets

---

*"In hoeverre zijn de nieuwe taaleisen voor docenten (zowel taal- als vakdocenten in het mbo) **bruikbaar voor hun lessen aan verschillende groepen mbo-studenten**, op de verschillende mbo-niveaus en aan anderstalige studenten?"*

Opzet

---

1. Verkennen van de taaleisen

Na de bijeenkomst verkennen deelnemers met hun collega's hoe zij denken over het gebruiken van de nieuwe taaleisen in hun les.

2. Verdiepen van de taaleisen

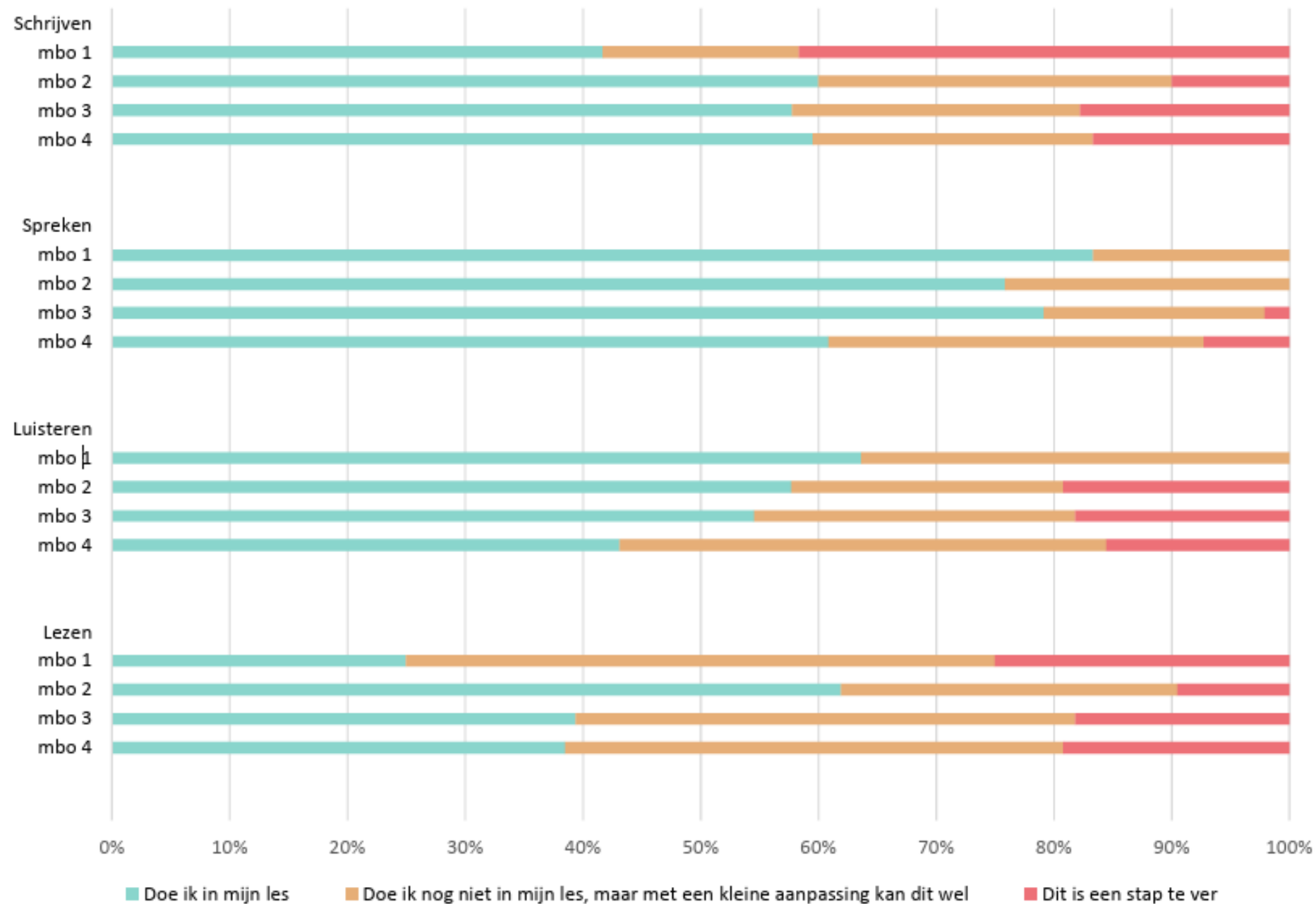
Deelnemers ontwerpen samen met een collega lessen aan de hand van de nieuwe taaleisen. In de periode na de bijeenkomst worden de ontworpen lessen daadwerkelijk gegeven aan een klas mbo-studenten.

3. Reflectie op de bevindingen

Deelnemers hun ervaringen delen met de gegeven lessen en conclusies trekken over de bruikbaarheid.

Bijeenkomst 1

Evaluëren vs. reflecteren

“Veel studenten bij niveau 1 wonen begeleid, niet thuis, komen niet naar school. [Ik] ben al blij als ze aan begrijpen en interpreteren kunnen werken.”

“Het valt me op dat er vaak gesproken wordt over gevoelens en reflecteren. [...] Vergeet het maar, echt niet. Als ik vraag “Wat denk je hierover, dan zeggen ze: “Ja niks”. Persoonlijke meningen vinden ze heel moeilijk. Ze vinden er niks van. Het moet echt gaan over hun werk en niet over wat anders.”

Inhoud leesonderwijs

“Als je leesvaardigheidsonderwijs anders kan inrichten en ze er op het examen vragen over krijgen, dan ga je daar wel aan werken.”

Verwoording van 'abstracte informatie' bij sommige descriptoren

“‘abstract’ en ‘eigen handelen’ spreken elkaar tegen; ‘complex’ zou beter passen.”

“Abstract meer betrekking op hbo, terwijl in mbo meer bezig met concrete situaties.”

Bijeenkomst 2 - Gesprekken en observaties

Er gebeurt al veel

Lezen, luisteren, schrijven, gesprekken voeren en vaktaal zijn vanzelfsprekend onderdeel van beroepsgerichte lessen.

Van onbewust naar bewust

Docenten zien de urgentie, maar weten niet altijd **hoe** zij taalontwikkeling kunnen ondersteunen. Kleine, passende ingrepen kunnen al veel verschil maken.

Samen maakt sterker

Het gesprek tussen de docent Nederlands en de beroepsgerichte docent helpt om kansen te zien en onderwijs beter te verbinden met **beroep, burgerschap en LOB**.

Lezen Ik laat studenten teksten lezen voor de studie (theorie, opdrachten). Ik geef ze instructie hoe ze dat studerend kunnen aanpakken. Bijvoorbeeld door kopjes te scannen, vragen en moeilijke woorden te noteren en/of de beoordelingscriteria aandachtig te lezen.	Luisteren Ik laat studenten naar een podcast/filmpje kijken en luisteren. Ik geef ze instructie hoe ze dat moeten aanpakken (bijvoorbeeld door ze een gerichte luisteropdracht mee te geven).
Spreken Ik laat studenten in mijn klas spreken. Bijvoorbeeld dat ze moeten uitleggen wat ze gaan doen na mijn instructie.	Schrijven Ik laat studenten een (professionele) e-mail schrijven. Ik geef ze instructie hoe je een professionele e-mail schrijft (bijvoorbeeld over de toon en opbouw).

Benutten, onbewust en bewust

“Wat minder goed ging is dat studenten gewoon snel aan de slag gaan, dus een leesopdracht gaat eigenlijk net als een Ikea-kast maken, alvast aan de slag gaan en dan houd je twee schroefjes over en dan denk je, ik heb niet goed gelezen. De aandacht voor lezen gaat ook snel weg door een korte spanningsboog.”

“De beroepsdocenten doen onbewust heel veel met taal”

Docenten proberen ook taalontwikkellend les te geven door niet te vragen: ‘Hebben jullie het begrepen?’ Maar vragen: ‘Wat ga je nu doen?’ ‘Welk gereedschap ga je nu pakken?’ Enzovoort.”

Bijeenkomst 3 - Ontwerpen van lessen

Start vanuit de betekenisvolle situatie

Leg de verbinding met een ander vak

Behandel meerdere taaldomeinen
zoals die ook in de situatie nodig zijn

Betekenisvolle situaties

Ervaringen taal- en vakdocent

- “De studenten vinden de herhaling fijn. De studenten vinden het fijn dat ze samenhang zien tussen de vakken. In het geval van een verslag zien ze dat wat ze bij Nederlands leren, nuttig is voor de praktijk.”
- “Af en toe als uitstapje of als het toevallig samen valt, anders is het lastig. Dit heeft vooral te maken met het in de gaten houden van waar de praktijkdocenten mee bezig zijn, dat is praktisch niet haalbaar.”
- “Vooral het in gesprek gaan met collega is het belangrijkste, maar les ontwerpen verder niet moeilijk.”

Formuleringen en vorm

- Een versie voor iedereen, begrijpelijke(re) taal
- Vorm is afhankelijk van de situatie

Meertalige studenten

- Situatie is uitgangspunt, focus is handelen
- Meer ruimte voor het benutten van meertaligheid
- Taalvaardigheden meer ontwikkelen in samenhang
- Gericht wegwerken van hiaten
- Verder uitbreiden van taalvaardigheid door toepassen in betekenisvolle situaties

Conclusie bruikbaarheid taaleisen

- De nieuwe taaleisen zijn bruikbaar
- Meer ruimte voor anderstalige studenten
- Veel van de nieuwe eisen komt al (onbewust) aan bod
- Studenten reageren goed op aangepaste lessen
- Docenten achten zichzelf in staat om lessen te ontwerpen

- Maar...
  - Vergroten van kennis en vaardigheden
  - Tijd voor samenwerking en ontwikkeling
  - Maatwerk is nodig
  - Passende examinering

Hoe nu verder?

- Besluit van de minister volgt.
- Kamerbrief, naar verwachting eind september 2026.

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Meer lezen en/of weten?

Onderzoek

- [Eindrapport: Bruikbaarheidstoets nieuwe taaleisen mbo](#)
- [Inventarisaties taalinterventies in het mbo](#)
- [Leesvaardigheid in het mbo](#)

Scholing

- [Nieuwe taaleisen vertaald naar de lespraktijk](#)
- [Leeskracht](#)
- [Meertaligheid als kracht in het mbo-onderwijs](#)

Marlies Elderenbosch

melderenbosch@cinop.nl

A graphic consisting of four red L-shaped corner brackets arranged in a square frame around the text.

ECBO

www.ecbo.nl